

BRENNTORVPRODUKSJONEN PÅ JÆREN.

Av konsulent Oscar Hovde.

Jærbuene er foregangsmenn på mange områder, således også når det gjelder brenntorvdriften. Mens stikktorv, som kjent, er den vanligste form for torvbrensel her i landet, så har Jæren nå over 30 maskintorvanlegg i drift. Stikktorven gir jo heller ikke, hverken kvalitativt eller arbeidsmessig sett, den beste løsning av spørsmålet om framstilling av brenntorv. Den ferdige vare blir av sterkt vekslende kvalitet, alt etter råtorvens beskaffenhet, og tørkingen vanskeligjøres ofte ved at slik torv har lett for å trekke vann selv etter at den er blitt tørr. Stikktorv er derfor en dårlig ansett handelsvare. Det er vel kanskje mest dette som har skapt maskintorvanleggene på Jæren, hvor salg av brenntorv foregår i større grad enn i noen annen landsdel. Men foruten å være et spørsmål om kvalitet, stiller brenntorvproduksjonen store krav om billig framstilling for å gi lønnsom forretning. Det er på dette område Jærbuene er kommet fram til et godt resultat under de gitte tilhøve. De vesentligste forbedringer gjelder transporten. Men dessuten er systemet med bretter forandret til en mellomting mellom maskinformtorv og eltorv.

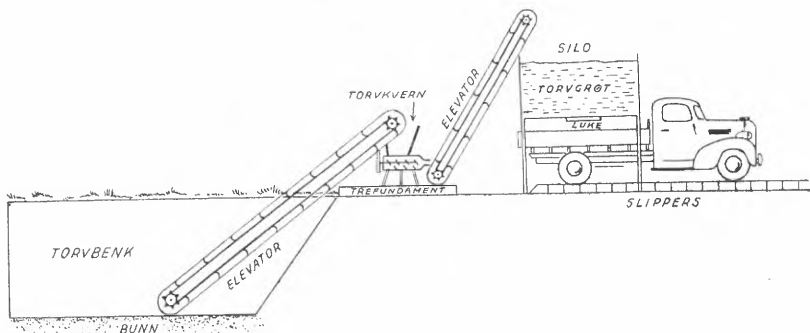
De første som begynte framstilling av maskintorv etter denne metode var brødrene Ragnvald og Odd Skjærpe, Nærbø. Det var i 1942. Metoden slo snart igjennom og i år har de fleste anlegg på Jæren fulgte etter. Arbeidsmåten er noe forskjellig fra det ene anlegg til det annet, alt etter de lokale forhold, men prinsippet er det samme.

Det går i korte trekk ut på at råtorven føres i elevator fra torvgrava til torvkverna, og fra denne videre i elevator opp i en silo som rommer flere m³. Fra siloen tappes torvgrøten ned i lastekassen på et kjøretøy — oftest bil — og kjøres ut på tørkeplassen, hvor den tipper av. Grøten jevnes utover av en mann som samtidig riper opp massen i kvadratiske stykker ved hjelp av en rive med 3 tinder.

Det hele er altså svært enkelt, men nettopp derfor også anvendelig under de fleste forhold.

Det kan nok innvendes at en er avhengig av jevn og fast tørkeplass, men på den annen side spiller beliggenheten av tørkeplassen i forhold til myra mindre rolle. Ved utlegg av maskinformtorv hvor spor eller linbane må nyttes, er det jo en absolutt betingelse at tørkefeltet ligger like inn til torvgrava. Det vanlige er jo å bruke overflaten av myra til tørkeplass. Slik tørkeplass krever ofte store og kostbare drenerings- og planeringsarbeider. Og allikevel oppnår en sjelden å få førsteklasses tørkeplass på myr.

Av fordeler framfor formtorvmetoden kan nevnes at det ser ut som denne framgangsmåte gir bedre vare. Eltingen blir nemlig mere fullstendig derved at massen etterarbeides i elevatoren fra torvkverna til siloen, i siloen, i lasteplanet under kjøreturen og endelig ved planeringen på tørkefeltet. Videre er det anledning til — og

Skjematisk framstilling av et brenntorvanlegg, Jæren 1948.

oftest nødvendig — å bruke mere vann i torvkverna enn tilfelle er ved brettutlegging. Dessuten blir torvverket mere stasjonært og en sparer kostbar tid med flytting av transportinnretninger, noe som i svenske forsøk, utført under krigen, har krevd ca. 20 % av arbeidstiden.

En vesentlig fordel er det også, som foran nevnt, å bruke fastmark som tørkeplass. En kan legge ut mere masse pr. dekar og likevel tørker torven fortere enn på myr. Den største fordel har en imidlertid derved at den ferdige torv kan leses direkte på biler ute på tørkefeltet og transporteres til forbrugsstedet uten omlesing.

I det hele byr metoden på så mange fordeler at jeg anser den berettiget til å bli kjent også i andre deler av landet. Det er utvilsomt at denne tilvirkingsmåte foruten å kunne avløse formtorvmetoden under spesielle omstendigheter, dessuten bør bli tatt i bruk mange steder hvor stikktorvframstilling nå råder grunnen.

RETTELSE.

I artikkelen: «Mikronæringsstoffmangelsykdommer på planter» i forrige hefte av Meddelelser er det på side 81, annet avsnitt, en feil som forfatteren ønsker rettet. Vi gjengir derfor her hele avsnittet slik som det skal lyde:

«Her i landet er det særlig professor Ødelien og assistent Vidme som har undersøkt de forskjellige kulturplanters behov for bor, idet de har utført forsøk med bortilsetning til en rekke vekster. Disse undersøkelser har på en utmerket måte kartlagt behovet for bor hos flere av våre jordbruksvekster. Forsøkene er utført i hvitmosetory og med tilsetning av forskjellige mengder kalk. De viser tydelig at faren for bormangel tiltar etter som kalktilførselen stiger. Ved en jordreaksjon omkring nøytralt punktet har nesten alle de prøvde vekster vist sterk veksthemning som følge av bormangel. Uten at jeg her skal